

DE TRANSLATIONE S. CLEMENTIS

SIVE

Charta pro abbacia S. Clementis, data die translationis corporis ejusdem, anno 1090, tertia die Maii.

(MEURISSE, *Histoire des évêques de Metz*, p. 377.)

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, ego **HERIMANNUS** Ecclesiæ Metensis humilis minister tam præsentibus quam futuris perpetuam in Christo salutem.

Quoniam primi nævo terrigenæ, omnis humani generis vitata posteritas, interveniente dispendio, dñi nequit subsistere, quæ etiam... interioris intuitu (*intuitus*) hominis, oblivionis contenebratur caligine, operæ pretium duximus, quæ nostris contingere temporibus, posterorum commendare memoriæ, ne scilicet si tanta et tam præcipua gesta silentii multarentur taciturnitate, nostræ postmodum deputaretur stoliditati et socordiæ. Anno incarnati Verbi millesimo nonagesimo, indictione decima tertia, regnante Domino nostro Jesu Christo, imperante **B** Henrico tertio Cæsare Romanorum nobilissimo, monarchiam autem regni tenente duce Theoderico comite Folmaro, iudice Burchardo, cum regnum et sacerdotium a se invicem dissiderent, et idcirco tam mundana quam ecclesiastica miserabiliter fluctuarent, **B** Clementis primi nostri pastoris pia consolatione, nos peccatores et afflictos cœlestis benignitas recreavit. Nam cum propitia divinitas provida dispensatione civitati et plebi Metensium misereri disponderet, ut luce clarius constat, magni consilii angeli præduce jam dictus antistes egregius multis multorum visionibus et revelationibus se nobis innotuit, et ut a loco quo a bonæ memoriæ Deoderico antecessore nostro quondam ad sedem propriam illum transferre conanti, sed Dei virtute **C** prohibente non valenti, repositus fuerat, levaretur, pius pater pia sollicitatione commouit, quatenus ejus dignissimis intercessionibus populo in tenebris et umbra mortis ambulanti, orientis visitatio prodire dignaretur ex alto. Illud itaque Salomonis, multos errare fecerunt somnia, animadvertendo, quod nuntiabatur, frivolum esse nobis dubitantibus, ac super hoc mente incredula stolidè remorantibus; ob cordis nostri duritiam, repente divino ferimur mucrone quo jam e medio tollimur. Ultima sorte igitur tarditatis nostræ moras arguendo, illico terminare compellente, die ipsa, scilicet vi Nonas Maii, stipantibus clericorum, monachorum, principum laicorumque innumerabilibus catervis, hymnos Deo et læudes acclamantibus corpus sanctissimum super **D** aurum et topazion pretiosum de sarcophago levatum,

A scrinio auro et argento decenter ornato, imposuimus, et ad ecclesiam Sancti Stephani quæ ipsius beati cathedram episcopalem retinet, honorabiliter transtulimus. Nocte ergo sequenti ibidem coram sancti corporis pignoribus, vigiliis et laudibus festive celebratis, in crastino ego Herimannus ante altare sancti Stephani super quod ipsum corpus beati Clementis jacebat, consilio et assensu totius Metensis Ecclesiæ tam cleri quam populi, sperans pro tali beneficio in resurrectione cum ipso partem habiturum, dedi ei sibi que servientibus in perpetuum Cuminam, quæ est in Chamberes, ultra Mosellam, cum domo quæ ibidem est, et vineam quæ dicitur Bertoldi, quæ est apud Mont, cum campo qui juxta est, cum banno et centena, et pratium apud Prunvet, quod operantur rustici de Nominny cum banno et centena.

Dedi etiam totum bannum et centenam quinque parochiarum in villa quæ dicitur ad basilicas, sitarum, scilicet Sancti Joannis Baptistæ, Sancti Genesii. Sanctæ Mariæ ad martyres, Sancti Laurentii Sanctique Amantii, ab omni advocato et omni justitia civitatis liberum, sed sub solius abbatis providentia et potestate, sicut ego in manu mea tenebam. Dedi et feminam quamdam de Pierreus, nomine Thyehot cum filiis et filiabus suis, et Hamezonem, et Richardum ea lege qua erant. Cunetorum igitur astantium unanimitas cleri et populi, ad renovandum annuatim erga suum patronum piæ devotionis affectum, in universum, suum, hunc diem festivum deinceps habere decrevit. Quocirca quoniam tum pro ipsius corporis veneranda præsentia, tum pro ad eum pie confugientium celeri, ut creditur, delictorum venia, sacer illius sepulturæ locus digne est honorificandus, alacri favore omnium, nundinas per octo continuos dies inibi solemniter teneri constituimus, pacem firmam omnibus illuc properantibus sub anathematis interminatione habendam denuntiantes. Reatum tamen homicidii hinc excludimus, nisi forte quis armis propulsatus inimici limina attigerit sancti. Præterea huic paginæ ne a memoria laberetur, vel aliquid aliud sibi usurparet quam hic inditum est, inserere dignum duximus quod Hagano abbas ipsius loci, pratium de Prunoet, me præsentem, et **D** favente Burchardo advocato, suisque successoribus, tam pro defensione hujus beneficii a me collati,

quam pro totius Ecclesiae tuitione in feodum dedit, eo tamen tenore ut nullus hæredum ipsius, nisi advocatitiam civitatis tenuerit, hoc feodum sibi vindicet. Et ut in nundinis memoria translationis istius jucundius atque celebrius a convenientibus habeatur, equus quindecim solidorum ab ipso advocato ibidem representatur. Quod si sæcularibus, ut mos est, in equorum cursibus se delectantibus, quibusdam specialius in equis exercitari placuerit, victori, taxa o pretio, dimidium relinquatur, residuum Ecclesiae assignetur. Si vero eadem die hoc festum non fuerit, ad vesperum equus ecclesiae sine controversia dimittatur: quem si, ut dictum est, non posuerit, abbas loci ab eo requiret: ipse vero nullatenus contradicere habet. Et quoniam has nundinas bannaes esse censemus, sollicite isdem advocatus per se seu per civitatis castaldos provideat ne quid tempori prænominato detrahatur, ne qui mercatorum maxime Bucchariorum se subtrahant, quorum omnium super hoc foro facti justitias, feodi sui noverit esse supplementum, attamen quidquid injuriarum infra banaum prædictarum Ecclesiarum Ecclesiae illi a me donatum, et tunc et semper acciderit, ad solius abbatis loci et suorum officialium justitiam pertinebit. Hac celebri traditione data et suscepta et communi omnium consultu sacramento firmata, die eadem, id est quinta Nonas Maii, ad locum Basilicas dictum, unde pridie fuerat assumptum, quem isdem sanctus in vita sua suæ requiei delegerat, maxima populorum comitante caterva corpus sanctissimum est relatum, ubi honorifice collatus pius et clemens, se pie invo-

cantium exauditor innumerabilibus pollet virtutibus, ad laudem et gloriam nominis Christi. Igitur hæc nostram traditionem et dona, omni tempore rata permanere et inconvulsa, auctoritate omnipotentis Dei, beati quoque Clementis et nostra confirmamus; sigilli etiam nostri consignatione, necnon et personarum authenticarum subscriptione roboramus, cunctos successores nostros hæc perpetuo fideliter conservare sub districti iudicii examine contestantes. Si qua autem ecclesiastica sæcularive personarum quidpiam infringere præsumperit, a sacratissimo corpore et sanguine Domini alienata, in diem Christi et Dei sit anathema nisi resipuerit. Horum omnium fautores idoneos testes, visores, et auditores subter adnotandos dignum duximus, quorum hæc sunt nomina:

Hagano abbas loci.

Henricus abbas Gorziensis.

Lanzo abbas Sancti Vincentii

Durandus abbas Sancti Symphoriani.

Adalbero archidiaconus.

Ruocelinus archidiaconus.

Gervoldus archidiaconus.

Matfridus archidiaconus.

Canonici: Ermerannus; Arnulfus, Lietardus, Bertulfus cantor, Folmarus cantor, item Folmarus, Joannes, Anselmus, etc.

Monachi ejusdem loci: Richerius prior, Odilo, etc.

Nomina laicorum: Theodericus dux, Folmarus comes, Burchardus iudex, Wypaldus Scabino, Gerardus, etc.

CHARTA HERIMANNI

Qua Waloni abbati S. Arnulfi Metensis jus annualis mercatus, « quorundam factione male sublatum, » confirmat.

(MEURISSE, *Histoire des évêques de Metz*, p. 369.)

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, HERIMANNUS, gratia Dei sanctæ Metensis præsul Ecclesiae, cunctis tam præsentibus quam futuris fidelibus, Misericordias Domini in æternum cantare.

Quia beatitudo sanctorum constat, et de munere gratiæ, et de retributione justitiæ, innitendum est unicuique fidelium omnimoda sollicitudine qualiter in spe atque actione utriusque pertingere possit ad gaudia perennis vitæ. Et quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum idcirco modis omnibus est bene agendum secundum quod scriptum est: *Quodcunque potest manus tua facere, instanter operare*. Nos ergo hæc atque his similia in sanctorum Patrum sententiis prudenter salubriterque dicta approbantes, totiusque veritatis firmitate subnixæ ratione apertissima perpendentes, postquam auctore Deo promoti sumus in hujus sanctæ Metensis sedis pon-

tificio, cum nostræ mentis interiori discussione, tum religiosorum pia colloctione, cœpimus sollicitius reminisci salutis nostræ animæ. Cumque ad hoc bene profutura occurrisset Domini sententiæ quæ dicitur: *Date eleemosynam et omnia munda sunt vobis*, supervenit nobis cunctis charissimus et omnibus charissimis præferendus venerabilis nominis Waldo abbas cœnobii Sancti Arnulfi quondam memorandi atque semper venerandi Mediomaticorum urbis episcopi, cui et aliquid humana nobilitate loquamur, Carolus magnus imperator ac patricius Romanorum in generationis linea quadrinepos exstitit. Ut vero sit, cum inter nos atque prædictum abbatem de multis sermo esset ortus, conquestus est quod ab improbis hominibus multa pateretur dispendia prædictus locus, addens annale mercatum quorundam factione, qui suum lucrum deputant, si aliis dis-